

1. САМОСТІЙНЕ ВИВЧЕННЯ ТЕОРЕТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

МОДУЛЬ 1. ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Змістовий модуль 1. Понятійно-термінологічний апарат економіки природокористування

Тема 1. Сутність, предмет, методи та завдання курсу «Економіка природокористування»

Економіка та природокористування: соціально-економічна сутність. Мета, завдання, об'єкт, предмет і методи дисципліни «Економіка природокористування». Аналіз кейсу «Можливості природи й потреби людини».

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 5, 6].

Тема 2. Наукові основи та принципи раціонального природокористування

Еволюція стратегії природокористування. Проблеми й еколого-економічні принципи раціонального природокористування. Функції органів державного регулювання природоохоронної діяльності в Україні. Концепції безкоштовності та невичерпності природних ресурсів, затратно-результатна концепція. Проблеми державного регулювання й стимулювання раціонального природокористування в Україні.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 5, 6].

Тема 3. Основи концепції сталого розвитку

Сутність поняття сталого розвитку, підходи до його розуміння. Інноваційний фактор у контексті сталого розвитку. Поняття, показники й індикатори сталого розвитку аграрної сфери.

Співвідношення економічних, соціальних й екологічних цілей на шляху до сталого розвитку. Головні цілі сталого розвитку: панацея чи утопія?

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 5, 6].

Тема 4. Економічна ефективність природоохоронних заходів

Поняття ефективності. Природоохоронні заходи та їх види. Економічна ефективність природоохоронних заходів, методика її визначення. Безвідходні й маловідходні технології: поняття, економічна й екологічна ефективність. Статичні й динамічні методи визначення економічного ефекту від впровадження природоохоронних заходів: переваги й вади.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 5, 6].

Тема 5. Екологічна експертиза, аудит, моніторинг та екологічне страхування

Сутність екологічної експертизи, її форми, об'єкти й порядок проведення. Поняття про екологічний аудит. Види аудиту. Сутність і мета екологічного моніторингу на різних рівнях. Суб'єкти екологічного моніторингу. Екологічне страхування: сутність, механізм здійснення в Україні.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 5, 6].

Змістовий модуль 2. Економічні аспекти екологічних проблем

Тема 6. Еколого-економічні проблеми використання земельних ресурсів

Наслідки забруднення земельних угідь. Економічна оцінка земель: сутність, принципи, методика. Методика визначення економічних збитків від забруднення земель. Меліорація та хімізація землеробства: втрачені можливості й перспективи екоінноваційного розвитку. Ринок сільськогосподарських земель: аргументи «за» і «проти».

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 5, 6].

Тема 7. Еколого-економічні проблеми охорони атмосферного повітря

Джерела й основні види забруднювачів повітря. Організаційно-економічні заходи щодо забезпечення охорони атмосферного повітря. Методика визначення розмірів відшкодування збитків від забруднення атмосферного повітря. Проблеми збереження озонної оболонки землі. Забруднення атмосферного повітря викидами транспортних та інших пересувних засобів й установок.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 5, 6].

Тема 8. Лісові ресурси: охорона, оцінювання та використання

Роль лісу в контексті сталого розвитку. Стан і проблеми лісокористування в Україні. Економічна оцінка лісів. Плата за лісокористування. Економічна шкода від порушення лісоохоронного законодавства й порядок визначення втрат лісогосподарського виробництва. Багатофункціональність лісу та проблеми її економічної оцінки. Проблеми неконтрольованого вирубування й відтворення лісу. Економічна, соціальна й екологічна шкода від забруднення лісу та посилення за це відповідальності.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 5, 6].

Тема 9. Еколого-економічні проблеми використання водних ресурсів

Водозабезпечення в Україні: стан і проблеми. Економічна оцінка водних ресурсів. Плата за воду. Види й джерела забруднення водних ресурсів. Методика визначення збитків від забруднення водних ресурсів. Проблеми якості питної води та можливі шляхи їх вирішення. Проблеми водозабезпечення в контексті зміни клімату.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 5, 6].

Тема 10. Економічний механізм раціонального природокористування

Сутність поняття «економічний механізм». Ринкові механізми регулювання природокористування. Ефективність економічного механізму екологічного регулювання. Причини виникнення та механізми регулювання екстернальних ефектів. Методичні підходи до економічної оцінки природних ресурсів: переваги й недоліки. Диференціальна рента як основний критерій економічної оцінки природних ресурсів.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 5, 6].

Змістовий модуль 3. Механізм раціонального природокористування

Тема 11. Науково-технічний прогрес й економіка природокористування

Передумови екологізації науково-технічного прогресу. Екологічно орієнтований розвиток інноваційної діяльності: мотиваційний механізм. Енергозбереження як напрям НТП. Альтернативні види енергії. Можливості та стимули біологізації виробництва як шлях зближення економіки й екології.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 5, 6].

Тема 12. Проблеми екологізації виробництва

Роль екології в контексті екологізації економіки України. Екологічна ефективність розвитку економіки України. Органічне землекористування як еколого-економічна перспектива розвитку економіки. Ресурсоощадні технології: сутність, вимоги, перспективи. Особливості й ризики альтернативного землекористування.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 5, 6].

Тема 13. Еколого-економічні проблеми забруднення й очищення продукції

Економічний та екологічний вплив пестицидів і важких металів на продукцію. Продукція як джерело небезпеки накопичення радіонуклідів. Продукція як джерело небезпеки накопичення нітратів. Політика держави щодо якості та безпеки харчових продуктів. Організаційно-економічні важелі попередження забруднення продукції.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 5, 6].

Тема 14. Екологічні витрати в економіці підприємства

Екологічні витрати, механізм їх формування. Забруднення навколишнього середовища: наслідки для підприємства. Методика оцінювання внутрішнього еколого-економічного збитку. Наслідки від забруднення навколишнього середовища для людей.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 5, 6].

Тема 15. Еколого-економічні проблеми відходів та їх використання

Проблеми поводження з відходами та перспективи вторинного ресурсовикористання в Україні. Методика екологічної оцінки безвідходності виробництва. Економічні стимули переробки відходів виробництва. Відходи різних галузей економіки: проблеми переробки й утилізації.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 5, 6].